

COMMISSIE ZORGVULDIG BESTUUR

CZB/V/KSO/2006/149

BETREFT: Secundair onderwijs: Bijdrage voor fotokopieën en waarborg.

1. PROCEDURE

1.1 Ontvangst: 11.09.2006

1.2 Verzoeker

Ouder van een leerling.

1.3 Betrokken school

Directeur van een school.
Schoolbestuur.

1.4 CZB

Een mail werd ontvangen op het secretariaat van de Commissie zorgvuldig bestuur op 11 september 2006.

Bij brief van 25 september 2006 werd de verzoeker en de betrokken school geïnformeerd over de zittingsdag.

Betrokken school stuurt bij mail van 28 september 2006 een antwoord. Op de zitting wordt het document in origineel met bijlagen overhandigd.

2. STANDPUNTEN VRAGENDE PARTIJ

Bij de inschrijving werd ook een waarborg betaald. Voor de oudste leerling werd in 1999 500 fr. betaald, voor de jongste leerling was dit in 2002, 25 euro. Deze bedragen zijn steeds bij de school gebleven en verzoeker had recht op het geld bij het verlaten van de school.

De eindafrekening, waarbij de school nog eindejaarsactiviteiten had aangerekend waaraan de leerling niet kon deelnemen en waarvoor een doktersbriefje werd binnengebracht, heeft verzoeker verrekend samen met de waarborgen die hij nog tegoed had.

De school dreigt er echter mee om een gerechtsdeurwaarder te sturen.

Verzoeker stelt dat zij echter geen schulden meer heeft aan de school en recht heeft op de waarborgen.

De schoolrekening vermeldde ook een bedrag voor fotokopieën maar een overzicht over het aantal kopieën werd nooit meegedeeld.

In het begin van de leerling zijn laatste jaar (vorig schooljaar) was er een boekenlijst die je moest tekenen en betalen. Na twee weken meldt de school dat er een verkeerd boek is besteld en dat er een ander boek moet gekocht worden. Het boek mag binnengebracht worden maar het volledige bedrag wordt niet terugbetaald (-30%) daar het boek reeds twee weken in het bezit van de leerling was.

Tijdens een schorsing van de oudste leerling wordt de jongste leerling uit de klas gehaald met de mededeling dat deze onmiddellijk 16 euro moest betalen. Dit was om zogenaamd de kopieën te betalen van de oudste leerling zijn eindwerk. Indien hij dit niet betaalde zou hij niet toegelaten worden tot het volgende schooljaar. De leerling leende het geld bij zijn medeleerlingen en betaalde dit onmiddellijk aan de school.

Verzoeker heeft geen schulden meer aan de school en vindt dat zij het recht heeft om de waarborg te verrekenen met de te betalen rekening. De waarborg zou na de Allerheiligenvakantie terugbetaald worden. Verzoeker hoopt dat de school geen dreigementen met deurwaarder meer stuurt.

3. STANDPUNTEN ANTWOORDENDE PARTIJ

Waarborg

Naast persoonlijk materiaal van de leerling, is er ook voortdurend materiaal van de school in bewaring bij elke leerling. Ter waardering van dit materiaal hanteert de school diverse middelen die kaderen in het pedagogisch project van de school, daarnaast is er de waarborg van 25 euro. In de plaats van deze waarborg elk schooljaar opnieuw te vragen, is er ter vereenvoudiging (planlastvermindering voor ouders en school) een eenmalige operatie: de waarborg wordt, bij het einde van de studietijd, integraal terugbetaald indien er geen kosten meer te vereffenen zijn. Voor leerlingen die nog tijdens het schooljaar van inschrijving al terug uitgeschreven worden, wordt deze 25 euro door de school aangewend voor de administratieve afhandeling van het dossier.

Betalingen van onkostennota's en terugbetalingen van waarborgen verlopen onafhankelijk van elkaar om duidelijkheid te creëren naar ouders en school toe en om het administratief werk voor de boekhouddienst haalbaar te houden.

De school zelf herinnert de ouders aan de terugbetaling van de waarborg: iedere afgestudeerde krijgt een terugbetalingsformulier "Eindafrekening" waarop de ouders o.a. meedelen op welke financiële rekening het waarborgbedrag dient terugbetaald te worden.

Deze werkwijze is onderhandeld en goedgekeurd in het schoolbestuur, de personeelsraden, de ouderraad en de schoolraad.

Het formulier “Waarborg”

- De waarborg wordt in zijn geheel terugbetaald in geval de leerling op regelmatige basis de school verlaat en als de leerling geen schuld heeft ten opzichte van de school.
- Het waarborgformulier moet dan voorgelegd worden vóór het einde van het burgerlijk jaar waarin de leerling de school definitief verlaat. Wanneer dit bewijs na het verstrijken van deze termijn voorgelegd wordt, is de waarborg verworven door de school.

Het formulier “Eindafrekening”

De school zelf herinnert de ouders aan de terugbetaling van de waarborg: iedere afgestudeerde krijgt een terugbetalingsformulier “Eindafrekening” waarop de ouders o.a. meedelen op welke financiële rekening het waarborgbedrag dient terugbetaald te worden.

Bijdrageregeling

Bij het begin van het schooljaar ontvangen de ouders een lijst met financiële bijdragen die kunnen worden gevraagd.

Deze lijst bevat zowel verplichte als niet verplichte uitgaven.

Verplichte uitgaven zijn uitgaven die men zeker zal moeten doen, bijvoorbeeld het betalen van handboeken, het betalen van kopieën, ...

Zaken die de school als enige aanbiedt, bijvoorbeeld schoolagenda, turnkledij, koopt men verplicht in de school. Er zijn ook zaken die men zowel op de school als elders kan kopen. Men kiest vrij waar, maar als men ze op de school aankoopt, dan moet men de door de school vastgestelde prijs betalen. Voor sommige posten vermeldt de lijst vaste prijzen, voor andere posten zijn enkel richtprijzen vermeld.

Bij een vaste prijs ligt het bedrag dat men voor die post moet betalen vast. Van deze prijs zal de school niet afwijken.

Voor sommige posten kent de school de kostprijs niet op voorhand. Voor de meeste posten geeft zij dan richtprijzen mee. Dit betekent dat het te betalen bedrag in de buurt van de richtprijs zal liggen, het kan iets meer maar het kan ook iets minder zijn. De school baseert zich voor het bepalen van de richtprijs op de prijs die de zaak of activiteit vorig schooljaar kostte. De school behoudt het recht, afhankelijk van het pedagogisch-didactisch leerproces, om in een bepaalde klas een studiereis of een activiteit meer of minder te organiseren ten opzichte van het vorige schooljaar. Uiteraard betalen de ouders enkel een vergoeding voor de werkelijk georganiseerde studiereizen of activiteiten. De lijst met kosten werd overlegd in de schoolraad. Een overzicht van de kosten is in bijlage bijgevoegd of is door de leerling aan de ouders overhandigd: boekenlijst, gereedschapslijst, schoolgerief en overige kosten.

De kosten worden contant betaald, op het ogenblik van de aanschaf of op het ogenblik van de activiteit. Dit betekent meteen een zekere spreiding over het schooljaar. Bij afwezigheid van de leerling bij een bepaalde activiteit worden enkel de kosten aangerekend die de school reeds gemaakt heeft en niet kan recupereren. Deze regeling staat volledig los van de (on)wettigheid van de afwezigheid.

Bij een individueel probleem dient men contact te nemen met de directeur zodat een individuele oplossing kan uitgewerkt worden.

Bij wanbetaling zal de school gerechtelijke stappen ondernemen of een incassobureau inschakelen.

Praktische werking aangaande de afrekening van de kopieën

Voor elke kopieeropdracht wordt een aanvraag ingediend, hetzij schriftelijk hetzij digitaal via het ICT-systeem van de school. Elke aanvraag wordt zorgvuldig geregistreerd en verwerkt. Alle details zijn te bekomen: elke kopieeropdracht wordt geklasseerd en wordt drie schooljaren bijgehouden. Dit werk is in handen van twee vaste medewerkers die beslagen zijn op dit terrein.

Per trimester wordt een schoolrekening bezorgd aan de ouders met verzoek onmiddellijk te betalen. De school heeft immers de kosten reeds gemaakt. Tegelijk is deze werkwijze een systeem van gespreide betalingen voor de ouders.

Contante betaling van 16 euro

Gezien de speciale situatie bood de adjunct-directeur aan om voor de kopieën te zorgen van de betrokken leerling. Hij gaf ze mee met de broer van de betrokken leerling; de kosten waren beperkt (hoogstens enkele €) en werden onmiddellijk betaald. De broer kreeg de papieren mee. Later kreeg de adjunct-directeur van de kopieerdienst het bericht dat het eindwerk van de betrokken leerling op 5 exemplaren was gekopieerd in de school, zoals voor de andere leerlingen en nodig voor de afhandeling van het eindexamen: die kosten bedragen 16 €(dat is vergelijkbaar met andere leerlingen). De adjunct-directeur verwittigde de broer van de betrokken leerling (hij haalde hem niet uit de klas en heeft hem zeker niet bedreigd) en legde hem uit dat hij de kopieën van de GIP pas mee zou krijgen als 16 €contant betaald werd (de gebruikelijke werkwijze op school bij het einde van het schooljaar). Later kwam de broer van de betrokken leerling met het geld en gaf de adjunct-directeur hem de documenten mee.

4. ZITTING COMMISSIE

4.1 Datum en uur

2 oktober 2006, 14u.30

4.2 Kamer

Kamer bevoegd voor secundair onderwijs, deeltijds kunstonderwijs, volwassenenonderwijs, centra voor leerlingenbegeleiding

4.3 Commissieleden

De Commissie is overeenkomstig artikel V. 22 van het Onderwijsdecreet XIII en artikel 1 tot en met en artikel 3 van het ministerieel besluit van 27.09.2002 betreffende de Commissie zorgvuldig bestuur als volgt geldig samengesteld:

De heer Ernest Duys, voorzitter.

Walter Cools, Paul De Winne, Raf Verstegen, Jean Dujardin.

4.4 Aanwezige betrokkenen, getuigen, deskundigen, raadslieden

Directeur van betrokken school.

5. ADVIES VAN DE COMMISSIE

5.1 Regelgeving

* Internationaal Verdrag inzake Economische, Sociale en Culturele rechten van 19 december 1966. Artikel 13. De Lid-Staten maken het middelbaar onderwijs door middel van alle passende maatregelen en in het bijzonder door de geleidelijke invoering van kosteloos onderwijs, voor ieder beschikbaar en algemeen toegankelijk.

* Het Verdrag inzake de Rechten van het Kind van 20 november 1989. Artikel 28 bepaalt dat de Lid-Staten het recht erkennen van het kind op onderwijs en teneinde dit recht geleidelijk en op basis van gelijke kansen te verwezenlijken, ervoor zorgen de ontwikkeling van het secundair onderwijs aan te moedigen voor ieder kind, beschikbaar te stellen en toegankelijk te maken en passende maatregelen te nemen zoals de invoering van gratis onderwijs en het bieden van financiële bijstand indien noodzakelijk.

* Grondwet. Artikel 24 bepaalt dat de toegang tot het onderwijs kosteloos is tot het einde van de leerplicht (basis- en secundair onderwijs).

* 13 juli 2001 - Decreet betreffende het onderwijs-XIII-Mozaïek

Art.V.13. In het door de Gemeenschap gefinancierd of gesubsidieerd voltijds secundair onderwijs en deeltijds beroepssecundair onderwijs kan geen direct of indirect inschrijvingsgeld worden gevraagd.

Na overleg binnen de schoolraad bepalen schoolbesturen de lijst van bijdragen die aan de ouders of aan de meerderjarige leerlingen kunnen worden gevraagd, evenals de afwijkingen die op deze bijdrageregeling worden toegekend. Deze regeling wordt schriftelijk aan de ouders of aan de meerderjarige leerlingen meegedeeld.

* 2 april 2004 - Decreet betreffende participatie op school

Art. 17. De schoolraad heeft ten behoeve van al het personeel, leerlingen en ouders een communicatie- en informatieplicht over de wijze waarop hij zijn bevoegdheden uitoefent.

* Omzendbrief SO 78 van 27 november 2001 betreffende het zorgvuldig bestuur in het secundair onderwijs.

* Omzendbrief GD/2004/03 van 13 juli 2004 inzake lokale participatieregeling in het basis- en secundair onderwijs.

5.2 Stemming

De Commissie heeft na beraadslaging en met eenparigheid van stemmen de volgende conclusies opgesteld inzake bevoegdheid en advies.

5.3 Bevoegdheid

De Commissie is van oordeel dat zij bevoegd is inzake de bijdrageregeling, rekening houdende met de aangehaalde feiten en de geldende regelgeving.

5.4 Advies

Internationale verdragen, de grondwet en de regelgeving secundair onderwijs voorzien dat er in het door de Gemeenschap gefinancierde of gesubsidieerde secundair onderwijs geen direct of indirect inschrijvingsgeld kan worden gevraagd. Er kan een bijdrage gevraagd worden aan de ouders, mits de regeling gevolgd wordt inzake overleg en informatie.

In zijn arrest 28/92 van 2 april 1992 heeft het Arbitragehof de tweedeling binnen het leerplichtonderwijs aanvaard: enerzijds kosteloze toegang voor het leerplichtonderwijs waarbij rechtstreekse of onrechtstreekse schoolgelden geen beperking mogen vormen en anderzijds het vragen van een bijdrage voor didactisch materiaal en voor bepaalde activiteiten, zonder dat deze de kosten van noodzakelijke en geleverde goederen of prestaties mag overschrijden.

De conclusie is dat er in het secundair onderwijs geen absolute kosteloosheid bestaat, wel kosteloze toegang. Voor onderwijsactiviteiten mogen aan ouders en meerderjarige leerlingen bepaalde kosten worden doorgerekend. Het is evident dat het om effectieve, aantoonbare en verantwoorde kosten van goederen en diensten moet gaan die in evenwichtige verhouding staan tot de eigenheid en de doelgroep van het secundair onderwijs.

De Commissie herneemt haar standpunt dat de school aan de ouders geen willekeurige bijdragen mag vragen. Het aanrekenen van kosten in de bijdrage dient reëel te zijn: enerzijds in overeenstemming met de door de school effectief gemaakte kosten en anderzijds voor goederen of diensten waarvan de betrokken leerling gebruik heeft gemaakt.

Waarborgbedrag

De Commissie zorgvuldig bestuur vindt het niet de taak van een schoolbestuur om een bepaald bedrag van de ouderbijdrage voor onderwijsactiviteiten tijdens de studieduur van de leerling op systematische wijze te beheren in een spaarformule. Er is daarbij voor lange tijd geen direct verband tussen enerzijds de bijdrage en de door het schoolbestuur gemaakte kosten voor een bepaalde leerling.

In dit dossier is er aan het waarborgbedrag een dienstverlening verbonden. Elk jaar opnieuw krijgen de leerlingen bepaalde instrumenten, leermiddelen in bruikleen. De regeling is omstandig vermeld in het schoolreglement (2.1.9.3). Hier kan een waarborgbedrag over een lange termijn aanvaard worden, mede rekening houdende met het beperken van de planlast inzake innen en beheer van gelden door het onderwijspersoneel. Het is wel noodzakelijk dat alle leerlingen bij het inleveren van de instrumenten, leermiddelen in goede staat de waarborg terugkrijgen, ook zij die de school vroegtijdig verlaten.

Kopieën en boeken

In het secundair onderwijs kan een schoolbestuur voor kopieën en boeken die in het noodzakelijke onderwijs- en schoolprogramma van de leerling gebruikt worden aan de ouders een bijdrage vragen.

Een secundaire school dient wel blijvend de bijdrage voor leerlingen en ouders voor onder meer fotokopieën en boeken kritisch te analyseren: geen onnodige kopieën en boeken, alleen kopieën die direct de leerlingen ten goede komen, kopiebijdrage in overeenstemming met de kosten voor de school, geen dubbel gebruik handboeken en kopieën e.a. Het is niet aanvaardbaar dat leerlingen voor één lesinhoud twee boeken dienen aan te kopen, door een wijziging in de loop van het schooljaar door het onderwijspersoneel.

De Commissie is van oordeel dat discussies inzake bijdrageregeling van de ouders een zaak is van school en ouders en niet van de betrokken leerlingen. Het recht op onderwijs houdt in dat leerlingen te allen tijde deelnemen aan de voor iedereen in de klas georganiseerde onderwijs- en opvoedingsactiviteiten. In dit kader is het dan ook wenselijk dat betwistingen over het innen van gemaakte kosten afgehandeld worden tussen school en ouders.

Informatie

De onderwijsregelgeving voorziet dat de omvang van de bijdrage te sprake komt via overleg in het participatieproces. De vergelijking tussen gemaakte kosten en gevraagde bijdrage dient in eerste instantie te gebeuren in de participatieorganen. Ouders, personeel en school kunnen in de schoolraad bespreken of bepaalde schooluitgaven wenselijk zijn (bv. examenpapier, handboek en/of kopie) en of een bepaalde schoolbijdrage correct is (bv. bedrag per kopie). Rekening houdende met de bij decreet vastgelegde bevoegdheden van de schoolraad geeft de Commissie zorgvuldig bestuur voorrang aan het proces van participatie. Het schoolbestuur dient daarna bij de inschrijving alle ouders schriftelijk en duidelijk en precies op de hoogte te brengen van de verschillende soorten bijdragen. De ouders moeten voor de start van het schooljaar een schriftelijk overzicht hebben van de kosten voor het betrokken schooljaar. In dit dossier blijkt uit het schoolreglement (2.1.9.4) dat dergelijk document voorhanden is voor de ouders waardoor de betrokken school in orde is met de decretale regelgeving ter zake.

Als de school belangrijke bedragen aan fotokopieën aanrekent, dient hierover de nodige informatie beschikbaar te zijn. Enkel kopieën die de leerling effectief gebruikt kunnen aangerekend worden. De informatie tot in het detail dient niet op initiatief van de school aan alle ouders medegedeeld te worden, enkel aan hen die erom vragen. Het is aan ouders een constructieve communicatie op te starten om over gedetailleerde elementen van de bijdrageregeling uitleg te bekomen, ofwel via de participatieorganen (schoolraad) of rechtstreeks met een aanspreekpunt in de school. Het is trouwens een decretale opdracht voor de schoolraad om zich bekend te maken. Als in het gesprek school – ouders blijkt dat er geen kost of uitgave is door de school van een bepaald bedrag voor een bepaalde leerling, dan dienen de ouders het bedrag niet te betalen.

Brussel, 2 oktober 2006

Willy Van Belleghem
Secretaris

Ernest Duys
Voorzitter